

ARAŞTIRMA MAKALESİ/RESEARCH ARTICLE

Sultan Veled'in bilinmeyen bir eseri: Sefine-i Nuhî ve Mecmua-i Ruhî

An unknown work of Sultan Walad: Safina-i Nohi and Majmoa-i Rohi

Şadi Aydın

Doç. Dr., Georg-August-Göttingen Üniversitesi, İran Araştırmaları Enstitüsü, Göttingen, ALMANYA, e-mail: sadi.aydin@uni-goettingen.de

Öz

Sultan Veled, Mevlânâ Celaleddin Rumî'nin oğlu ve onun maddi ve manevi varisiydi. Mevlânâ'dan sonra Mevlevî yolu, Sultan Veled tarafından şekillendirilerek kurumsallaştırıldı. Selçuklular döneminde Anadolu'da ve daha sonra tüm Osmanlı topraklarında yaygınlaşan bu tasavvufî akım, modern zamanlarda da hemen hemen tüm dünyada tanınmıştır. Mevlânâ Celaleddin Rumî'nin tüm eserleri dünya insanları tarafından çokça okunmaktadır. Sultan Veled'in ortaya koyduğu eserler, Mevlânâ'nın eserlerini daha iyi anlamamız için önemli bir anahtardır. Nesir olarak yazdığı Maârif kitabı ve "mesnevî" şiir formuyla yazdığı İbtidâ-nâme, Rebâb-nâme ve İntihâ-nâme adlı diğer eserler, Mevlânâ'nın eserlerinin neredeyse tamamlayıcısı gibidir. Sultan Veled'in Divânı onun ilmi, edebi ve entelektüel kişiliğinin genişliğini gösteren önemli bir eserdir. Anadolu'da gelişen Türk edebiyatının kuruluş aşamasında şiir dili Farsça'dır ve Türk şiirini, şiir biçimleri ve türleri açısından örnekleyen ilk eserler Mevlânâ Celaleddin Rumî ve oğlu Sultan Veled'in eserleridir. Hemen hemen tüm şiir form ve türlerinde eksiksiz ve kusursuz eserler veren bu iki şair (baba ve oğul), şekil ve tür bakımından Anadolu'da gelişen klasik Türk edebiyatının kurucuları olarak kabul edilebilir. Mevlânâ ve Mevlevilik yolunu anlamak için Sultan Veled'in eserlerinin her yönüyle iyi bilinmesi gerekir. Bugüne kadar Mevlânâ ve Mevlevilik üzerine birçok çalışma yapılmıştır. Ancak Sultan Veled'in Farsça yazılmış bilinmeyen bir eseri olan "Sefine-i Nuhî ve Mecmua-i Ruhî" bu zamana kadar incelenmemiştir. Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi'nde iki nüshası bulunan bu değerli eser, Sultan Veled tarafından Mevlânâ'nın Divân-ı Kebir'inde bulunan şiirlerine yazdığı nazireleri içermektedir.

Anahtar kelimeler: Sultan Veled, Mevlânâ, Mevlevilik, tasavvuf, edebiyat

Abstract

Sultan Walad was the son of Mawlana Jalaluddin Rumi and his material and moral heir. After Rumi, Mevlevi order was shaped and institutionalized by Sultan Walad. This mystical movement, which became widespread in Anatolia during the Seljuk period and later in all the Ottoman lands, was recognized almost in all over the world also in modern times. All the works of Mawlana Jalaluddin Rumi are widely read by the people of the world. The works later revealed by Rumi's son, Sultan Walad, are in a key conduit for us to better understand the works of Rumi. His book Maarif, written in prose, and

Citation/Atıf: AYDIN, S. (2021). Sultan Veled'in bilinmeyen bir eseri: Sefine-i Nuhî ve Mecmua-i Ruhî. *Journal of Awareness*. 6(3): 95-100, DOI: 10.26809/joa.6.3.01

Corresponding Author/ Sorumlu Yazar:
Şadi Aydın
E-mail: sadi.aydin@uni-goettingen.de

Bu derginin içeriği Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0
Uluslararası Lisansı altında lisanslanmıştır.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons
Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

the other works called Ibtida-nama, Rebab-nama and Intiha-nama which he wrote with “masnawi” verse form, is almost like the complement of Mawlana’s works. The poetry book (Diwan) is an important work that shows the breadth of the scientific, literary and intellectual personality of Sultan Walad. In the foundation stage of classical Turkish literature in Anatolia, although the poetry language is Persian, the first works that exemplify Turkish poetry in terms of poetry forms and types are the works of Mawlana Jalaluddin Rumi and the works of his son Sultan Walad. These two poets (father and son), who gave complete and perfect works in almost all verse forms and types, can be regarded as the founders of Anatolian Turkish classical literature in terms of form and genre. To understand Mawlana Rumi and Mevlevi order the works of Sultan Walad should be well known in all aspects. To date, a lot of studies have been carried out on Rumi and Mevlevi order. However, an unknown work of Sultan Walad “Safina-i Nohi and Majmoa-i Rohi” which is written in Persian language has not been discovered until this time. This valuable work in Konya Manuscripts Library in Turkey contains imitates, replies (nazair) written by Sultan Walad in the poems of Mawlana Rumi’s Diwan-i Kabir.

Keywords: Sultan Walad, Mawlana Rumi, Mevlevi Order, mysticism, literature

1. SULTAN VELED VE ESERLERİ

Muhammed Bahâeddin Sultan Veled, 25 Rebiülahir 623/26 Nisan 1226 tarihinde Karaman/Larende’de dünyaya geldi. Hz. Mevlânâ’nın büyük oğludur. Mevlevîlikte yedi kutup olarak anılan -Sultanü’l-u-lemma Bahâeddin Veled, Seyyid Burhaneddin-i Muhakkık-i Tirmizî, Mevlânâ Celaleddin-i Rumî, Şemseddin-i Tebrizî, Şeyh Selahaddin-i Zerkub, Çelebi Hüsameddin, Şeyh Kerimüddin, Sultan Veled- yüce velilerin sonuncusudur. Şeyh Kerimüddin’in vefatından sonra posta geçerek irşat faaliyetlerine başladı ve Anadolu’nun çok farklı coğrafyalarına müritlerini gönderdi. Babasının fikir ve düşüncelerini, Feridun Nafiz Uzluk’un tabiriyle “Mevlânâ’nın akval ve efalini” sistemli bir hale getirerek Harezmi, Belh ve Horasan’dan kopan bu sesi bütün dünyaya ulaştırma gayretinde oldu ve Mevlevîliğe en büyük hizmeti yaptı. Uzun bir ömür süren ve Mevlevîliğe kurumsal bir hüviyet kazandıran Sultan Veled h. 712/1312 tarihinde vefat etti ve yerine oğlu Ulu Arif Çelebi posta oturdu. Veled mahlasını ihtiyar eden Sultan Veled oldukça velud bir şairdir. Mesnevi nazım şekli ile kaleme aldığı İbtidâ-nâme, Rebâb-nâme, İntihâ-nâme’nin yanında mensur olarak yazılan Maârif’i de Hz. Mevlânâ’nın eserlerinin adeta tetimmesi kabilindedir. Dört dilde -Farsça, Türkçe, Arapça ve Rumca- manzumeler ihtiva eden divân, Sultan Veled’in ilmî, fikrî, edebî ve entelektüel şahsiyetinin genişliğini ortaya koyan mühim bir eserdir. Divân yaklaşık 13.000 beyit ve arûzun 31 bahrinde tasnif edilmiştir. Kaside, gazel, terci-i bend, terki-i bend ve rubâilerden müteşekkildir. Klâsik Türk edebiyatının kuruluş aşamasında, Anadolu’da

şair dili Farsça’dır. Bununla birlikte nazım şekilleri ve türleri bakımından Türk şiirine örneklik eden ilk eserler Mevlânâ Celaleddin-i Rumî’nin yapıtları ve sonrasında da oğlu Sultan Veled’in eserleridir. Hemen hemen bütün nazım şekli ve türlerinde tam ve mükemmel eserler veren bu iki şair, şekil ve tür açısından Anadolu klâsik Türk edebiyatının da banileri sayılabilirler. Sultan Veled’in Divânı oldukça zengin bir eserdir. Sultan Veled’in kaside ve gazellerinin önemli bir kısmı didaktiktir. Bu manzumelerde müritlerine tekke, tarikat ve tasavvuf erkânını talim eder (Aydın ve Musiç, 2015: 7-8).

Sultan Veled eserlerinde muhteva ve üslup açısından babası Mevlânâ’yı takip etmiştir. Divânındaki bütün şiirlerinde Mevlânâ’nın edası, ifadesi, istiareleri, kullandığı vezin ve redifler vardır. Diğer eserlerinde çoğu zaman onun sözlerinden aynen iktibaslarla bulunmuştur. Ancak Mevlânâ’ya oranla Sultan Veled’de hikayeli anlatım oldukça azdır. Bu yönüyle Sultan Veled’in mesnevileri Mevlânâ’nın Mesnevi’sinden farklılaşır. Sultan Veled eserlerinde sade ve akıcı bir Farsça kullanmış, bazen Türkçe şiirler de söylemiştir (Değirmençay, 2009: 521). XIII. yüzyılda Anadolu’da, Selçuklular devri Türk Edebiyatının ilk Türkçe örneklerini veren Sultan Veled, bu manzumeleri ile Türk dili ve edebiyatı araştırmacılarının ilgisini çekerken, Farsça eserleri ile de Fars dili ve edebiyatı araştırmacılarının dikkatlerini üzerinde toplamaktadır (Ocak, 1988: 541). Sultan Veled’in, Rebâb-nâme’de de belirttiği gibi, eserlerini meydana getirmekteki gaye, babasının fikirlerini bir mürşid olarak müridlerine ulaştırmak olmuştur. Rebâb-nâme’nin ifade ve muhteva

bakımından Farsça tasavvufî mesnevîler arasında özel bir yeri vardır; bu mesnevî'nin bütünü Mevlânâ'nın yeterince anlaşılmamış sözlerinin şerhi ve Mesnevi-i Manevî'nin anlaşılması güç bazı konularının açıklayıcısıdır. Sultan Veled'in asıl gayesi, babasının söylediklerini bu mesnevide daha sade bir dille söylemek, daha açık bir şekilde ifade etmek ve unutulmalarını için tekrar etmektir. Rebâb-nâme'nin sonunda Sultan Veled; sözlerinin hepsinin Mevlânâ'nın sözleri olduğunu onun sözlerinden anladıklarını dile getirdiğini, onun sözlerinin gönülünün kiblesi olup, onun fikirleriyle canlı ve taze olduğunu belirtir (Ocak, 1988: 547).

2. SEFİNE-İ NUHÎ VE MECMUA-I RUHÎ

Sultan Veled'in "Sefine-i Nuhî ve Mecmua-ı Ruhî" adlı eseri Mevlevîlik, tasavvuf tarihimiz ve edebiyatımızın yitik halkalarından birisidir. Kültür tarihimiz bu kayıp halkalar tamamlanmadan hep noksan kalacaktır. Kültür, sanat, edebiyat ve tarihimize ait binlerce yazma eser, kütüphane raflarında keşfedilecekleri günü beklemektedir. Sefine-i Nuhî ve Mecmua-ı Ruhî adlı eserle ilgili olarak F. Nafiz Uzluk'un 1941 yılında bastığı Sultan Veled Divânı'nın mukaddimesinde şu kısa bilgi bulunmaktadır: " Müşarünileyhin [Sultan Veled] daha sağlığında tertip edilmiş Sefine-i Nuhî adlı nezair mecmualarında Veledin naziresi Validin asıl gazeli alt alta لولده، لولده diye gösterilmiştir. Birisi Nizameddin'in hattıyla ve 'مدالله ظله' tabirinden kendi zamanında yazıldığını ve 734 tarihli bir ikincisinin dahi yine birinciden kopya edildiğini anlıyoruz. Bu iki yazma, hususi kütüphanemizi süslemekte olup bir üçüncüsü de Pertev Paşa kütüphanesinde bulunmaktadır. Nezairin mukaddemesi şöyledir:

بسم الله الرحمن الرحيم و به نستعين اين سفينة نوحى و مجموعة روحى اسرار
كنوز الهى مفتاح رموز نامتناهى كى مشتملست بر بعضى فوائد حضرت
مولانا و سيدنا و قدوتنا مالك ازمة العباد شارح خفيات الأباد داعى الدعاة
بالدلائل القاطعة هادى الهديات بالبراهين الساطعة سباح بحار الجبروت سباح
قفار الملكوت لسان القدس ترجمان الرحمن جلال الحق والدين وارث الانبياء
والمرسلين انار الله ارواح السافلين والغابرين بذكر جميله و بعضى فوائد مولانا
قدوة العارفين امام الهدى واليقين شمس سماء العلوم الدينية قطب الاقطاب لب
الالباب بهاء الحق والدين متع الله العاشقين والطالبيين بطول بقائه امين يا رب
العالمين

dedikten sonra livalidihi diye bir gazel ve liveledihi diye ona söylenen naziresi yazılarak devam etmektedir. Mecalis-i Seba'nın mukaddimesinde -Eflakî'den naklen- işaret ettiğimiz gibi Mevlânâ nasıl babasının Maârif'ile çok meşgul olmuş, onu meclislerinde söylemiş yazdırmış ise Sultan Veled dahi babasının şiirle-

ri ve fikirleriyle uğraşmayı kudsi bir meşgale bilmiş ve Divânı için onun gazellerini nümune tutmuştur. Eğer gün bize yar olursa Nezair mecmuasını bastıracağız. Böylelikle baba ve oğulun gazelleri daha iyi anlaşılır. Hatta diyeceğim ki Mevlânâ'nın gazellerinde terennüm ettiği yüksek, muğlak, mudil fikirleri oğlu açık, vâzih, anlaşılması kolay şekle getirmiştir. Binaenaleyh nasıl Mesnevî'yi anlamak için Sultan Veled'in mesnevilerini okumak lüzumlu ise 'Divân-ı Kebir' denilen 93 bin beyti muhtevî Mevlânâ'nın gazelleri külliyatını hazmedebilmek de Divân-ı Veledî'nin okunup anlaşılmasıyla kâbidir " (Uzluk, 1941: 41-42).

Sefine-i Nuhî ve Mecmua-ı Ruhî ifade edildiği gibi bir nazire mecmuasıdır. Bir şairin şiirine (kaside, gazel, rübaî, mesnevî) başka bir şairin aynı vezin, kafiye ve redifle yazdığı şiire nazire denir. Bu tür, İslami edebiyatlarda epeyce eski bir edebi gelenektir. Anadolu'da gelişen edebiyatın tarihi bakımından Sefine-i Nuhî ve Mecmua-i Ruhî adlı bu eserin edebiyat tarihine katkısı önemlidir. Anadolu'da ilk Türkçe nazire mecmuaları XV. yüzyıldan itibaren görülür. Ancak Sultan Veled'in bu nazire mecmuası XIII. yüzyıla aittir. Eser bu açıdan ayrıca mühimdir.

3. SEFİNE-İ NUHÎ'NİN YAZMA NÜSHALARI

Araştırmamıza konu olan ve Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi'nde bulunan bu eserin 6935 numaralı nüshasının (N) devrin önemli hattatlarından Nizameddin Mevlevî tarafından istinsah edildiğini müşahede ediyoruz. [Malum olduğu üzere] Mevlevîlerin veya Mevlevî tarikatının, Türk sosyal hayatında özel bir yeri vardır. Mevlevîlerin arasında çeşitli sanat dallarında birçok tanınmış kimselerin yetiştiğini görmekteyiz. Mevlevî Tekkeleri, devrinin birer sanat akademisi gibiydiler. El sanatları ile meşgul bazı dervişler, eğer "Dede" iseler, kendilerine ayrılan odalarda Hüsn-ü hat (güzel yazı) ve fildişi oyma işlerini meraklılarına belirli günlerde öğretiyorlardı. Hat sanatına Mevlevîlerin önemli katkılarda bulduklarını görmekteyiz (Özsayınır, 1992: 125). Zübeyde Cihan Özsayınır makalesinde Hattat Nizameddin Dede'yi XIII.ve XIV. yüzyıl Mevlevî hattatlarından sayar. Ali Haydar Bayat, Hattat Nizameddin hakkında Müstakimzâde Süleyman Sadeddin'in Tuhfe-i Hattatin adlı eserinden ve Sipehsalar Risâlesi'nden naklen şu bilgileri verir: Nizameddin Dede, Konyalı olup Mevlânâ tarafından hilafetle şereflendirilmiştir. Hat sahasında Yakut'dan meşk etmiş, hat ya-

nında kaatı sanatında da üstad olmuştur. 700/1300-1 tarihinde vefat etmiştir. (Bayat, 1991: 85). Semih Ceyhan ise şu bilgileri ilave eder: [Selahaddin-i Zerkub'un] diğer kızı Hediye Hatun ise Eflâkî'nin "üstâd-ı selâtîn" dediğine göre sarayın yazı hocası olduğu anlaşılan Nizâmeddin Hattât adlı biriyle Mevlânâ'nın çabaları sonucunda evlendirildi (Ceyhan, 2009: 340).

Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi 6935 numaralı Sefine-i Nuhî yazması aynı kayıt numarasıyla Konya Selçuk Üniversitesi Mevlânâ Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi'nden buraya nakledilmiştir. Eser asıl itibarıyla Mevlânâ Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi'ne Prof. Dr. Feridun Nafiz Uzluk tarafından vakfedilmiştir. Yazma eserin başına konulan bilgi fişinde eser hakkında şu bilgiler verilmiştir: Ölçü; (220x150) (170x117), yaprak; 252, satır; (21x2), cilt; sırtı ve kenarları meşin, bez kaplı, şirazeli, hat; Selçuklu neshi. Aynı bilgi fişinde eserin eski kayıt numarası 1904 olarak kaydedilmiştir. Yazmanın kapağında muhtemelen F. Nafiz Uzluk'a ait bir kağıt üzerinde şu notlar bulunmaktadır. Kitabın adı (Nam-ı Kitab): Sefine-i Nuhî ve Mecmua-i Ruhî, Şumar-ı Evrak-ı Kitab: 252, Mecmua-i Suhuf: 464, Aded-i Gazel-i Valid: 354, Aded-i Gazel-i Veled: 354, Aded-i Rübâî-i Valid: 66, Aded-i Rübâî-i Veled: 66, Der Beher Sahife 20 beyit, Mecmua-i Ebyat: 9808, Ebad: (22x15), Kısm-ı Hat: (20x13,5). Yine yazmanın kapağında F. Nafiz Uzluk'a ait şu not bulunmaktadır: "Nezairdeki gazellerden Hazret-i Veled'e ait bulunanların altındaki kurşun kalemle yazılı olan rakamlar Hazret-i müşârinileyhin taraf-ı dervişanemden bastırılmış divândaki gazel numaralarına tevafuk etmektedir. Şifaî-i el-Mevlevî." Bu nüshanın baş kısmında yer alan notlarda bazı yanlışlıklar bulunmaktadır. Nüsha dikkatlice incelendiğinde bu farkedilecektir. Mesela; toplam varak sayısı 241, sayfa sayısı 482'dir. Mevlânâ ve Sultan Veled'in gazel ve kasidelerinin sayısı 368+368'dir. Rübailer ise 117+117'dir. Nüshanın sonunda şu kayıt bulunmaktadır: "Haza'l-kitabu'l-Gazaliyat kitabul-emirü'l-kebir el-alimü'l-fazil emir etalallahu bekahu."

Nüshanın başı:

بسم الله الرحمن الرحيم و به ثقتي اين سفينة نوحى و مجموعة روحى اسرار كنوز الهى مفتاح رموز نامتاهى كى مشتملست بر بعضى فوائد حضرت مولانا و سيدنا و قدوتنا مالك ازمة العباد شارح خفيات الآباد داعى الدعاة

بالدلائل القاطعة هادى الهديات بالبراهين

Nüshanın sonu:

جز ملك محبت خدا

هيچ محوى

ما هيچ نه ايم هيچ را هيچ

مگوى

اندر حرم دو کون مخرام و مپوى

چون هر چه كه هست اوست مردانه بگوى

Sefine-i Nuhî ve Mecmua-i Ruhî'nin Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi 6935 numaralı kayıtlı nüshasının ilk ve son sayfaları.

Sefine-i Nuhî ve Mecmua-i Ruhî'nin Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi 6932 numaralı diğer yazma nüshası da Konya Selçuk Üniversitesi Mevlânâ Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi'nden buraya nakledilmiştir. Bu yazma da daha önce Mevlânâ Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi'ne Prof. Dr. Feridun Nafiz Uzluk tarafından vakfedilmiştir. Yazma eserin başındaki bilgi fişinde eser hakkında şu bilgilere yer verilmiştir: Ölçü; (30x24) (32x24), yaprak; 241, sahife: 482, cilt; kahverengi siyah meşin, cilt ortası madalyonlu, hat; nesih. Aynı bilgi fişinde eserin eski kayıt numarası 881 olarak kaydedilmiştir. Eserin istinsah tarihi h. 734 olarak kaydedilmiştir. Müstensihi belli değildir. Bilgi fişinin müellif, mütercim, şarih ve naşir kısmında "Sefine-i Mevleviye, Mustafa Sakip el-Mevlevi "

ifadesi görülmektedir. Görüldüğü üzere her iki nüshada bulunan bu bilgi fişleri pek özensizce hazırlanmıştır. Eserin kapağında bulunan ve F. Nafiz Uzluk'a ait notlarda şu ifadeler bulunmaktadır: " Hüve min kütüb-i el-fakir hekim Feridun Nafiz Şifaî-i el-Mutabbib el-Mevlevî el-Konevî. 1355." Veled Çelebi'ye ait bir başka not da ise şöyle bir kayıt mevcuttur: " Harb-i umumide cihad-ı ekber ilanında fakir mücahidin-i Mevleviyye alayını tertib edib bütün meşayih ve ihvan ve muhibbanla Şam'a gitmiştik. O vakit Şam Mevlevî şeyhi fakire ihda etmişti. Fakir de oğlum Feridun Nafiz Çelebi'ye niyaz eylerim. 27 Kanun-ı Evvel 1936. Veled Çelebi." Bu nüshadan bir miktar varak noksandır. Dolayısıyla yazmadaki toplam kaside ve gazel sayısı 352+352 ve rübai sayısı ise 62+61'dir. Yazmanın sonunda şu temmet kaydı bulunmaktadır: " Temmetü'l-divân min kelim-i melikü'l-muhakkikin seyyidü'l-büdelâ Celalu'l-Hak ve'd-din ve min kalamu'l-usala ve'l-mesâlih Bahau'l-mille ve'd-din el-maruf bi-Veled. Fi sabi'aşr cemaziye'l-âhir, sene 734."

Nüshanın başı:

بسم الله الرحمن الرحيم و به نستعين اين سفينة نوحى و مجموعة روحى اسرار
كنوز الهى مفتاح رموز نامتناهى كى مشتملست بر بعضى فوائد حضرت
مولانا و سيدنا و قدوتنا مالك از مة العباد شارح خفيات الأبياد داعى الدعاة
بالدلائل القاطعه هادى الهداة بالبراهين

Nüshanın sonu:

اندر حرم دو کون مخرام و مہوی جز ملک محبت از جہان
ہیچ مجوی

چون هر چه هست اوست مردانه بگوی ما هیچ نہ ایم هیچ را هیچ
مگوی

Üzerinde bir edisyon kritik çalışması yaptığımız bu eserin elimizde yukarıda tavsif edilen iki yazma nüshası mevcuttur. F. Nafiz Uzluk'un Divân mukaddimesi'nde bahsettiği Pertev Paşa Kütüphanesi nüshasına bütün araştırmalarımıza rağmen maalesef ulaşamadık. Nüshalardan 6935 numaralı eseri Hattat Nizameddin Mevlevî istinsah ettiği için 'N', 6932 numaralı yazmayı ise Konya'dan mülhem 'K' nüshası olarak adlandırdık. N nüshasında düşen bazı varakların olduğu göze çarpılmaktadır. Bu nüshada tamir edilen bazı sayfaların K nüshasından kopya edildiği izlenimi var. Ancak tamir edilen sayfalara eklenen bölümler oldukça özensizce yazılmıştır. Muhtemelen tamir sonrası yazımı gerçekleştiren hattat Farsça bilmiyordu. Uzluk K nüshasının N nüshasından kopya edildiğini ifade ediyor, lakin nüshalar arasındaki

farklar bu durum hakkında şüphe uyandırmaktadır. N nüshasında yapılan tashihler Sultan Veled'in şiirlerinde daha çok görünüyor. Kanaatimizce N nüshası Mevlevî dergahına yakın bir nüshadır ve bu nedenle tashihe uğramıştır. N nüshasında bulunan ve Sultan Veled'e ait bazı beyitlerin üzeri çizilmiştir. Bu üzeri çizilen beyitler Sultan Veled'in basılan Divânı'nda da bulunmuyor. Bu da gösteriyor ki Sultan Veled Divânı tashih edildikçe Sefine-i Nuhî'de bulunan şiirler de tashih edilmiştir. K nüshası maddi evsaf bakımından daha iyi durumdadır. Bu nüshanın varak kenarları traşlanmış veya kesilmiştir. Bu işlem pek dikkatsizce yapılmıştır. Sayfa kenarına ilave edilmiş bazı beyitlerle beraber sayfa altlarında bulunan müşirler de bu nedenle kaybolmuştur.

Hem Mevlânâ hem de Sultan Veled'e ait mülemma gazellerin bir çoğunun (Farsça-Arapça) Arapça kısımlarının Sefine-i Nuhî'de bulunmadığını görüyoruz. Sultan Veled tanzir ettiği gazel ve kasidelerin bazılarının ilk mısra ya da ilk beytini olduğu gibi alıntılanmıştır. Sultan Veled'in babasının kaside, gazel ve rübailerine yazdığı bu nazireler Mevlânâ'nın şiirlerinin daha iyi anlaşılması için ayrıca önemlidir. Bazen Mevlânâ'nın şiirinde anlaşılmayan bir kısım anlam ve ifadeler Sultan Veled vasıtasıyla açıklığa kavuşabiliyor. Sefine-i Nuhî ve Mecmua-i Ruhî'de bulunan kaside, gazel ve rübailer harf sırasına ve vezinlere göre tanzim edilmiştir. Sultan Veled babasının kullandığı vezinlerde yazdığını bizzat kaydeder.

KAYNAKÇA

AYDIN, Ş. & MUSİÇ, E. (2015). *Sultan Veled Divânı Tercümesi*, Konya: Mevlana Üniversitesi, Mevlana Sosyal Araştırmalar Merkezi Yayınları.

BAYAT, A. H. (1991). *Hüsn-i Hat Sanatında Mevlevilik ve Mevleviler*, Selçuk Üniversitesi, IV. Milli Mevlânâ Kongresi Tebliğler, 12-13 Aralık 1989, Konya, s. 81-111.

CEYHAN, S. (2009). "Selâhaddin-i Zerküb" maddesi, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, C. 36, İstanbul, 340-341.

DEĞİRMENÇAY, V. (2009) "Sultan Veled" maddesi, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, C. 37, İstanbul, 521-522.

KONYA BÖLGE YAZMA ESERLER KÜTÜPHANESİ, Yazma Eser No: 6932, 6935.

OCAK, F. T. (1988). *Sultan Veled'in Rebâb-nâmesi*, Erdem, 5(11), 541-592.

ÖZSAYINER, Z. C. (1992). *Mevlevi Hattatlar*, IX. Vakıf Haftası Kitabı, Türk Vakıf Medeniyetinde Hz. Mevlânâ ve Mevlevihanelerin Yeri ve Vakıf Eserlerde Yer Alan Türk-İslam Sanatları Seminerleri, (2-4 Aralık 1991, Ankara), Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, s. 125-142.

UZLUK, F. N. (1941). *Divân-ı Sultan Veled*, UzluK Basımevi.

Sefine-i Nuhî ve Mecmua-i Ruhî'nin Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi 6932 numarayla kayıtlı nüshasının ilk ve son sahifeleri.

4. SONUÇ

Yüzlere yıllık kültür mirasımızın önemli bir kısmı bugün hâlâ hem Türkiye'de hem de yurt dışındaki kütüphanelerde yazma eser olarak bulunmaktadır. Bilimin bütün alanlarına ait onbinlerce eser keşfedilecekleri ve yayına hazırlanacakları günü beklemektedir. Bu değerli eserler bir an önce bilimsel olarak incelenerek insanlığın hizmetine sunulmalıdır. Bu vazife araştırmacıların ve akademisyenlerin görevidir. Sefine-i Nuhî ve Mecmua-ı Ruhî'nin keşfedilme ve daha sonra ise tarafımızca incelenmeye ve bilimsel bir nüsha karşılaştırmasına tabi tutulmasının uzunca bir hikayesi var. Elimizdeki mevcut bilgilere göre bu eserin dışında Mevlevilik tarihinin kayıp birkaç eseri daha bulunmaktadır. Mevlevilik ile ilgili hakıyla söz söyleyebilmek için bu kayıp eserlerin bir an önce bulunup yayınlanması icab eder. Üzerinde nüsha karşılaştırması yaptığımız Sefine-i Nuhî ve Mecmua-ı Ruhî adlı eser en kısa zamanda basılarak Mevlana ve Mevlevilik araştırmaları zincirinin kayıp bir halkasını daha tamamlayacaktır.